

**Глушук Вікторія Вікторівна
Піддубна Оксана Михайлівна**

(Житомирський державний університет імені Івана Франка)

ОЗНАЙОМЛЕННЯ МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ З ВИДАМИ І ЖАНРАМИ ОБРАЗОТВОРЧОГО МИСТЕЦТВА

Сучасні естетичні теорії розглядають надзвичайно широке коло проблем, необхідність звернення до яких обумовлює динаміка мистецтва. Інтенсифікація соціокультурних змін у суспільстві позначилася в художній творчості становленням нових різнорідних сфер та жанрових моделей, які сьогодні сприймає людина.

Наслідком пошуку форм співіснування традиційного мистецтва з інноваційними творчими задумами стала «поліжанровість, полістилістика сучасного мистецтва. За такої багатомірності художньої практики складно визначити критерії для аналізу та оцінки твору мистецтва. Проте незмінним між реальністю людських стосунків і художньою реальністю, яку створює мистецтво, залишається його актуальність щодо виявлення різноманітних форм взаємозв'язку мистецтва та суспільства» [1, 7].

Мистецтво – вища форма естетичного освоєння дійсності. І це не дивно. Справа в тому, що «в мистецтві естетичне – самоціль. Митець не ставить перед собою інших цілей крім як створити естетичну цінність, у той час як в інших видах людської діяльності естетичне походить від цих видів діяльності» [3, 23].

Будучи вищою формою прояву естетичного, мистецтво займає особливе місце в естетиці. Воно містить у собі величезний арсенал художніх творів різних видів і жанрів, історичних епох і напрямків.

Тенденції сучасної творчості, коли художній твір не «вміщується» в єдиному виді мистецтва, зумовлюють необхідність звернення до виду й жанру, як до такої художньої форми, що «утримує» нові явища в межах цілісності мистецького твору. «Природа виду й жанру розгортає його особливу здатність у створенні емоційно-почуттєвої основи для взаємодії автора, виконавця художнього твору. Зазначені якості жанру стають пріоритетним принципом сприйняття, безпосереднього переживання людиною суперечливих, але неповторних в їх художній значущості, явищ сучасного мистецтва» [4, 88].

Актуальність проблеми зумовлюється ще й тим, що з-поміж інших видів мистецтва образотворче мистецтво є унікальним у вирішенні завдань як художнього, так і особистісного розвитку, громадського і духовного становлення підростаючого покоління. Це зумовлено не тільки природою сприймання різних видів і жанрів образотворчого мистецтва, а й тим, що «вже в ранньому віці образотворча діяльність стає однією з найдоступніших і емоційно-захоплюючих форм творчості» [2, 246].

Формувати духовно багату людину, яка глибоко розуміє твори мистецтва, має розвинуті естетичні смаки, відчуває красу навколишнього світу й прагне до творчого перетворення дійсності за законами прекрасного, покликана система естетичного виховання. Для того, щоб ця система впливала на дитину найбільш ефективно і досягала поставленої мети, вона повинна бути насамперед єдиною, поєднувати всі предмети та позакласні заняття, все життя учня, де кожний предмет і заняття мають свої чіткі завдання у формуванні естетичної культури й особистості школяра.

У сучасних дослідженнях ідея взаємодії видів мистецтв як найефективнішої умови естетичного розвитку молодших школярів є найпродуктивнішою. Дослідники (Н. Агальянова, К. Антонечко, І. Демченко, І. Дмитрієва, О. Лисько, І. Покулита, Р. Романченко, Р. Шевченко та ін.) вивчають механізми створення художнього образу на основі взаємодії виразних засобів різних мистецтв (музики, живопису, літератури, театру), причому йдеться про поєднання та взаємозбагачення у творчому процесі різних видів дитячої художньої діяльності.

Тенденція до використання різних видів мистецтва визначається загальними закономірностями художнього мислення та зв'язком різних мистецтв між собою і реальним життям. Об'єднувальним чинником є «художній образ, що включає такі універсальні компоненти, як відповідність змісту, формі, композиційній особливості твору». Будь-який витвір мистецтва відбиває особливий світ, що називають художньою моделлю реального світу, він викликає цілу низку асоціацій. Водночас «кожному з видів і жанрів мистецтва притаманна своя специфічна система образних засобів» [5, 194].

Виховний потенціал мистецтва міститься у самій його суті і пояснюється тим, що емоційний чинник, естетичні ідеали особистості – первинні відносно інтелекту в формуванні духовних інтересів, ставлення до світу взагалі.

Отже оптимізації процесу емоційно-естетичного і духовно-морального виховання диктує такий розподіл акцентів завдань у викладанні образотворчого мистецтва, серед яких виховні та художньо-розвивальні були б провідними відносно навчальних. Адже «саме вирішення художньо-розвивальних завдань насамперед формує рівень художньо-творчої свідомості особистості, що й визначає ступінь залучення її до культурних процесів» [4, 89]. З огляду на зазначене – мету художнього виховання засобами образотворчого мистецтва в стислій, сконцентрованій формі можна визначити як розвиток у дітей високих естетичних ідеалів, формування потреб і здібностей до образотворчого мистецтва в процесі художнього осмислення світу.

Список використаної літератури

1. Герман М.М. Скатерщинов В.К. Основные принципы классификации видов искусств. - М., 1982. – 224 с.
2. Дворак І.О. Педагогічні умови сприймання різних видів і жанрів образотворчого мистецтва // Гуманізація навчально-виховного процесу: Наук.-метод. зб. Вип. XV. - Слов'янськ: ІЗМН - СДПІ, 2002.- С.246-249.
3. Левшина Л.С. Как воспринимается произведение искусства. – М.: Искусство, 1983. – 96 с.
4. Лисько О.К. Соціальні виміри жанру в мистецтві // Наукові записки. Релігієзнавство. Культурологія. Філософія. – Вип. 9. – К.: НПУ ім. М.Драгоманова, 2001. – С.88-94.
5. Покулита І.К. Жанрова природа мистецтва // Актуальні філософські та культурологічні проблеми сучасності. – К.: Київський державний лінгвістичний університет. – 2000. – С. 193-198.